

Viite: Pohjois-Pohjanmaan liiton lausuntopyyntö 10.1.2024

Lausunto Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaa- kuntakaavan ehdotusvaiheen viranomaiskuulemiseen

Johdanto

Pohjois-Pohjanmaan liitto pyytää viranomaisilta ja keskeisiltä yhteisöiltä lausuntoa Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaa-kuntakaavan ehdotuksesta.

Lausunto pyydetään toimittamaan 23.2.2024 mennessä (pdf- ja word-tiedostomuodossa) sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi (tai postitse osoitteella Pohjois-Pohjanmaan liitto, Poratie 5, 90140 Oulu). Raahen kaupunki on anonut ja saanut lisäaikaa lausunnolle 15.3. saakka.

Viranomaislausuntovaiheen (MRA 13 §) kaavaehdotusaineisto on liitetty Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaa-kuntakaavan julkisille verkkosivuille. Sivulla on myös linkit vaihemaa-kuntakaavan taustaselvityksiin. (<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>)

Lausuntoaineisto koostuu seuraavista asiakirjoista:

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
- Vaihemaa-kuntakaavakartta 1:300 000
- Vaihemaa-kuntakaavan merkinnät ja määräykset
- Vaihemaa-kuntakaavan selostus liitteineen LIITE 1: Teemakartta / Tuulivoima ja energiansiirto 1:300 000 (erillisliite) LIITE 2: Tuulivoima-alueiden kohdekuvaukset, tv-1 ja tv-2 (erillisliite) LIITE 3: Taulukko / Pohjois-Pohjanmaan pohjavesialueet LIITE 4: Taulukko / Pohjois-Pohjanmaan perinnebiotoopit
- Kaavayhdistelmä (ei juridinen asiakirja): Lainvoimaiset maakuntakaavat ja energia- ja ilmastovaihemaa-kuntakaavan viranomaislausuntoehdotus 1:300 000

Tausta

Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus on 19.12.2023 (§ 178) hyväksynyt energia- ja ilmastovaihemaa-kuntakaavan ehdotuksen lausuntoaineiston maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 §:n mukaisesti kuultavaksi. Tämä kuulemiskierros ei ole julkinen, joten lausunnot pyydetään ainoastaan niiltä tahoilta, jotka sisältyvät asetuksen kirjaukseen. Saatuihin lausuntoihin laaditaan vastineet, jotka käsitellään maakuntahallituksessa. Mahdollisiin saapuviin mielipiteisiin kaava-aineistosta ei anneta vastineita.

Raahen kaupungin lausunto

Raahen kaupunki kiittää lausuntopyyntöä ja toteaa, että kaupungin aiemmin esittämä lausunto vaihemaakuntakaavan luonnosaineistosta on otettu kiitettävällä tavalla vaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksessa huomioon.

Maakuntakaavassa on kiitettävällä tavalla huomioitu uusien tuulivoima-alueiden mahdollistaminen Raahen merialueella. Samoin on pääsääntöisesti hyvin huomioitu myös tuulivoimaloiden kytkeytyminen valtakunnan sähköverkkoon ja tulevaisuuden energiansiirtotarpeet. Joiltakin osin aluevarauksia tulee yhteensovittaa vielä ympäröivän maankäytön kanssa sekä yhteystarvemerkitöjen kaavamääräyksiä tarkentaa.

Pyydämme tarkentamaan ehdotusaineistoa seuraavilta osin:

Maanahkaisen merituulivoimapuiston alueella on voimassa vuonna 2013 laadittu tuulivoimala-alueen rakentamisen mahdollistava osayleiskaava. Raahen kaupunginhallitus on hyväksynyt 28.3.2022 (§131) kaavoitusaloitteen Maanahkaisen osayleiskaavan tarkistamiseksi. Osayleiskaavaa ollaan tarkistamassa kasvaneiden tuulivoimalakorkeuksien vuoksi. Vaihemaakuntakaavassa Maanahkaisen merituulivoima-alueen aluevarauksen (tv-2, 213) kanssa tulee sovittaa yhteen laivaväylän merkinnät. Väyläviraston suositus on, että talvimerenkulun turvaamiseksi tuulivoimalasta toteutuu vähintään 1,5 kilometrin etäisyys laivaväylän reunaan. Voimassaolevassa maakuntakaavassa (1.vmkk) ohjeelliset laivaväylä merkinnät ovat ristiriidassa Maanahkaisen merituulivoima-alueen kanssa. Ohjeellinen laivaväylä viistää tarpeettoman läheltä Maanahkaisen länsisivua.

- Laivaväylä reuna-alueineen tulee osoittaa yhteensovittaen tavalla, jossa huomioidaan voimassa oleva osayleiskaava- ja nykyinen merituulivoiman suunnittelualue.
- Vastaavalla tavalla Hanhikivenniemen ohjeellinen laivaväylämerkintä on osoitettu ristiriitaisesti Maanahkaisen merituulivoima-alueen kanssa. Ohjeellisen laivaväylän merkintää tulisi-kin näiltä osin tarkistaa Väyläviraston suositusten täyttymiseksi.
- Lisäksi Maanahkaisen itäisivulle on osoitettu veneväylämerkintä (2. ja 3. vmkk), joka ohjaa Perämeren rannikon ylikunnallista veneväylää. Veneväylän sijainti suhteessa merituulivoima-alueeseen tulisi tarkistaa.

Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu Raahen keskustaajaman eteläpuolelle ohjeellinen 400 kV:n voimajohto. Kyseiselle kahdennetulle 400 kV:n voimajohtolle on laadittu ympäristövaikutusten arviointi vuosien 2022 ja 2023 aikana ja SSAB Europe Oy on joulukuussa 2023 hakenut lunastuslupaa Valtioneuvostolta johtoalueen pysyvän käyttöoikeuden saamiseksi.

- Kyseinen johtoalue olisi syytä osoittaa vaihemaakuntakaavassa uusina 400 kV:n pääsähköjohtoina.

Raahen kaupunginhallitus on hyväksynyt Metsähallituksen kaavoitusaloitteen Pyhäjoki-Raahe merituulivoimahankkeen osayleiskaavan laatimisesta 24.4.2023 (§144). Suunnittelualue noudattaa vaihemaakuntakaavaehdotuksessa esitettyä merituulivoima-alueen rajausta tv-2 212, sen ollessa noin 163 neliökilometrin laajuinen. Osayleiskaavan tavoitteena on selvittää mahdollisuutta rakentaa enintään 98 merituulivoimalaa Raahen ja Pyhäjoen edustan merialueelle. Tuulivoimaloiden yksikköteho on arviolta 15-25 MW ja kokonaiskorkeus enintään 400 metriä.

- Vaihemaakuntakaavassa olisi syytä osoittaa ohjeellinen yhteystarvemerkinä voimajohdolle merituulivoimala-alueille tv-2 212 ja 210.

Raahen kaupunginhallitus on hyväksynyt 13.3.2023 (§ 67) kaavoitusaloitteen osayleiskaavan laatimiseksi Nikkarinkaarron tuulivoima-alueen laajentamiseksi. Nikkarinkaarron osayleiskaava on valmisteluvaiheessa (vireillä oleva Nikkarinkaarron laajennuksen osayleiskaava-alue on teemakartalla 1 hanke numerolla 116). Nykyistä jo rakentunutta tuulivoima-aluetta tullaan laajentamaan 500 hehtaaria luoteeseen ja alueelle tullaan osoittamaan noin viisi uutta maatuulivoimalaa. Tuulivoima-alueen raja-alue on esitetty maakuntakaavan teemakartalla tv-1 kohdenumerolla 330.

- Alueen rajausta tulisi tarkistaa, sillä Hanhikivenniemenlle johtava uusi pääsähköjohto 400 kV, leikkaa nykyistä tuulivoima-aluetta pohjoisosasta niin, että suunnittelualuetta on jouduttu tarkentamaan maankuntakaavasta laajentaen sitä vastaavasti länteen.

Vihannin kuntakeskuksen läheisyydessä sijaitseva elintarvike tuotantolaitos on kehittynyt viime vuosina merkittävästi. Alueelle tulisikin osoittaa teollisuuden tuotanto- ja varastotilojen (t) alueen lisäksi seudullisesti merkittävä biojalostamon alue (t-1).

Koko perämerenkaaren kattava kaasuputken yhteystarvemerkinä on osoitettu maakuntakaavaan ohjeellisena. Kaasuputken yhteystarvemerkinä on oleellinen, jotta energiansiirron kaikkia mahdollisia variaatioita pystytään tarkastelemaan yksityiskohtaisemmassa maankäytössä ja suunnittelussa. Olisi tarpeellista hyödyntää maakuntakaavan taustaselvityksestä kertynyt tieto kaasuputken yksityiskohtaista maankäytönsuunnittelua ohjaaviin suunnittelumääräyksiin, esimerkiksi liittyen turvapäätöksiin tai ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamiseen.

Teollisen mittaluokan aurinkovoimaloiden sijoittamiseen liittyen ohjataan alueet sijoittamaan ensisijaisesti olemassa olevan yhdyskuntarakenteen läheisyyteen. Teollisten aurinkovoimalakenttien sijoittamista harkitessa tulee huomioida myös tulevan yhdyskuntarakenteen kehittymisen suunnat, jotta aurinkovoimalakentistä ei muodostu estevaikutusta. Sijoittamisessa on syytä tarkastella hanketta energiansiirtotarpeet optimoiden sähköasemien ja tuulivoimala-alueiden läheisyyteen ja että aurinkovoimalakenttien läheisyyteen voi sijoittua myös energian varastointia.

Raahen alueella on selvitetty ja tunnistettu kolme mahdollista sijaintia vedyn tuontantoon. Selvityksessä tunnistetut alueet sijoittuvat Paharämeelle, Someronkankaalle ja Mitin saareen, lisäksi keskusteluissa on noussut esiin Aunolanperän alueen soveltavuus.

- Maakuntakaavaan tulisi tarkistaa Raahen seudullisesti merkittävien uusiutuvan energiantuotannon jatkojalostuksen edellyttämien kemiallisten prosessien tuotantolaitosten (t-2) aluemerkintöjen sijainnit.

Viheryhteystarve on ollut maakuntakaavan yksi keskeisistä teemoista. Viheryhteystarpeella pyritään mahdollistamaan Pohjois-Pohjanmaan luontoympäristön säilyminen yhtenäisenä, luonnon monimuotoisuuden mahdollisimman hyvin säilyttävänä kokonaisuutena. Viheryhteystarpeen huomioiminen yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa on tarpeen, jotta luontokatoa pystytään hidastamaan uusien energiantuotantomahdollisuuksien kuten aurinkovoiman sekä tuulivoiman toteutuessa täysimääräisesti. Viheryhteystarve merkinä osoitetaan maakuntakaavaehdotuksen teemakartalla, jonka takia sen oikeusvaikutus jää epäselväksi.

- Olisi tarpeen harkita viheryhteystarpeen osoittamista suunnittelumääräyksineen oikeusvaikutteisessa maakuntakaavassa.

Raahen kaupunki kytkeytyy Raahе-Tuomioja teollisuusraideyhteytensä kautta laadukkaan raideyhteyden päähän päärautatiestä. Raahе-Tuomioja raideyhteyttä liikennöidään tällä hetkellä teollisissa kuljetuksissa. Rautatien sähköistäminen Raahen Satamaan saakka on tarpeen tulevaisuudessa, jotta raideliikenteen teollinen käyttö voidaan hyödyntää täysimääräisesti.

Raahessa on selvitetty keskustassa sijaitsevan vanhan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rautatieasema-alueen toimivuutta tulevaisuudessa henkilöraide liikenteelle. Selvityksessä rautatieaseman toimintaedellytysten on todettu olevan hyvät. Maakunnan sisäisen pendelöintiliikenteen järjestämiseksi tulisi pohtia henkilöraide liikenteen mahdollisuuksia hiilidioksidittoman liikkumisen mahdollistajana koko maakunnan alueella.

RAAHEN KAUPUNKI,
Kaavoitus

Kaavoituspäällikkö
Anu Syrjäpalo